

Sygn. akt VIII U 2278/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 listopada 2016 roku.

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący – Sędzia S.O. Grażyna Cichosz

Protokolant – starszy sekretarz sądowy Anna Młynarska

po rozpoznaniu w dniu 9 listopada 2016 roku w Lublinie

sprawy J. A.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o emeryturę

na skutek odwołania A. A.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 22 grudnia 2015 roku znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala J. A. prawo do emerytury od dnia 12 listopada 2015 roku.

Sygn. akt VIII U 2278/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 grudnia 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił J. A. przyznania prawa do emerytury, gdyż wnioskodawca nie udokumentował 25-letniego okresu ubezpieczenia. Organ rentowy odmówił zaliczenia do stażu ubezpieczeniowego okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 16 czerwca 1971 roku do dnia 20 lutego 1976 roku, gdyż od dnia 28 października 1973 roku do dnia 31 października 1975 roku wnioskodawca pełnił zasadniczą służbę wojskową.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł J. A. domagając się jej zmiany i przyznania prawa do emerytury. Wskazał, że pracował w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 16 czerwca 1971 roku do dnia 20 lutego 1976 roku z przerwą na czas pełnienia zasadniczej służby wojskowej.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

J. A. urodzony (...) w dniu 25 listopada 2015 roku złożył wniosek o emeryturę. Nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Przed organem rentowym udowodnił 24 lata, 9 miesięcy i 14 dni okresów składkowych i nieskładkowych w tym 22 lata, 9 miesięcy i 11 dni stażu pracy w warunkach szczególnych (okoliczności bezsporne).

Rodzice wnioskodawcy byli właścicielami gospodarstwa rolnego położonego w W. o pow. 5,22 ha (zaświadczenie – k. 9 akt ZUS). Wnioskodawca po ukończeniu szkoły podstawowej od dnia 16 czerwca 1971 roku do dnia 20 lutego 1976 roku, pomagał rodzicom w prowadzeniu gospodarstwa do czasu rozpoczęcia służby wojskowej od dnia 28 października 1975 roku do dnia 31 października 1976 roku (łącznie 2 lata, 8 miesięcy i 2 dni). Miał troje rodzeństwa, brata i dwie

siostry. W gospodarstwie uprawiano zboże, ziemniaki oraz hodowano świnię, kury i kaczki, a także gęsi konia i 2 krowy. Wnioskodawca zajmował się inwentarzem, a także kosił i zbierał siano. Orał, sprzężynował bronował, kosił i zajmował się obrządkiem. Karmił świnię. Zimą rąbał drewno i odśnieżał podwórze (zeznania wnioskodawcy – k. 10v-11, zeznania J. D. – k. 27v, zeznania R. M. – k. 28, zaświadczenie – k. 10 akt ZUS).

Powyższy stan faktyczny ustalony został na podstawie powołanych dowodów. Dokumenty znajdujące się w aktach sprawy nie budziły wątpliwości Sądu. Nie były one również kwestionowane przez strony.

Przesłuchani w sprawie świadkowie to osoby obce dla wnioskodawcy. J. D. i R. M. to sąsiadki wnioskodawcy. W swoich zeznaniach potwierdziły one, że w latach 1971-1976 rodzice wnioskodawcy mieli gospodarstwo rolne, w którym pracował wnioskodawca jednocześnie ucząc się w pobliskim liceum. Świadczenie zeznawali zgodnie, spójnie i logicznie zarówno co do samego faktu pracy wnioskodawcy jak i charakteru wykonywanych czynności rolniczych. Zeznania wnioskodawcy były szczegółowe, pozbawione jakichkolwiek sprzeczności i korelowały z zeznaniami przesłuchanych świadków. Sąd obdarzył je wiarą w całości

Odwołanie J. A. jako zasadne zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 748 ze zm.), mężczyznom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Od 1 stycznia 2013 roku nie jest wymagane rozwiązanie stosunku pracy przez ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Według art. 32. ust. 2 za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Ustęp 4 stanowi natomiast, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie, których osobom wymienionym w ust. 2 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Zgodnie z § 2 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Według § 3 cytowanego rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Natomiast § 4 ust. 1 rozporządzenia stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Jednocześnie przepis art. 1 § 2 rozporządzenia stanowi, że właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych

i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B.

Ponadto zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy ustalaniu prawa do emerytury oraz obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również, traktując je jak okresy składkowe, przypadające przed 1 stycznia 1983 roku okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia.

Zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego jak i w judykaturze ustawy panuje pogląd, że osobą, która ubiega się o zaliczenie okresu pracy w gospodarstwie rolnym do stażu ubezpieczenia, musi spełnić kryteria pojęcia domownika, określonego w art. 6 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity Dz.U. z 1998 roku Nr 7, poz. 25 ze zm.). Domownik to osoba bliska rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa albo w bliskim sąsiedztwie, stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. Osoba taka powinna wykonywać pracę w gospodarstwie rolnym w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy pracowników, tj. minimum 4 godziny dziennie (wyroki Sądu Najwyższego z 2 lutego 1997 roku II UKN 96/96, OSNP 1997/23/473, z 13 listopada 1998 roku II UKN 299/98, 10 maja 2000 roku II UKN 535/99, Lex 49141).

Stalność pracy w gospodarstwie rolnym nie zawsze jest równoznaczna z codziennym wykonywaniem czynności rolniczych, co może być uwarunkowane wielkością tego gospodarstwa, czy rodzajem produkcji rolniczej, ale pozostawania w ciągłej gotowości do wykonywania tej pracy również w zależności od sytuacji. Stąd też warunkiem jest zamieszkiwanie w pobliżu tego gospodarstwa, co zapewnia dyspozycyjność takiej osoby do pracy w tym gospodarstwie, w każdej chwili.

Co do zasady nie ma przeszkód w uwzględnieniu okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców także w czasie wakacji szkolnych, z tym, że wymiar czasu tej pracy winien przekraczać połowę pełnego wymiaru czasu pracy. Nie ulega przy tym wątpliwości, że doraźna pomoc wykonywana zwyczajowo przez dzieci osób zamieszkałych na terenach wiejskich nie stanowi pracy w gospodarstwie rolnym, o której mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3 u.e.r.f.u.s. Fundamentalnego zatem znaczenia nabiera ustalenie czy w zgłoszonym przez odwołującego okresie jego praca była wykonywana w koniecznym rozmiarze, czy nie miała ona charakteru li tylko zwyczajowej pomocy świadczonej przez dzieci rodzicom (wyrok SA w Łodzi z dnia 9 września 2014 roku, III AUa 2480/13, LEX nr 1527052; wyrok SA w Krakowie z dnia 4 czerwca 2014 roku, III AUa 2222/13, LEX nr 1483741; wyrok SN z dnia 3 czerwca 2014 roku, III UK 180/13, LEX nr 1483963).

Z ustalonego stanu faktycznego jednoznacznie wynika, że wnioskodawca pracował w gospodarstwie rolnym swoich rodziców przez 2 lata, 8 miesięcy i 2 dni.

Po doliczeniu powyższego okresu do stażu ubezpieczeniowego zaliczonego przez organ rentowy w wymiarze 24 lat, 9 miesięcy i 14 dni, wnioskodawca legitymuje się łącznym okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze 25 lat. Ponadto wnioskodawca udowodnił staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze co najmniej 15 lat.

Wnioskodawca spełnił zatem łącznie następujące warunki do nabycia prawa do emerytury:

- 1) osiągnął obniżony do 60 lat wiek emerytalny;
- 2) nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego;
- 3) na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnił:
 - a) co najmniej 15-letni okres wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz
 - b) staż pracy w wymiarze co najmniej 25 lat – udowodnił w niniejszym postępowaniu.

Wobec spełnienia wszystkich z wymaganych przesłanek do nabycia prawa do emerytury należało ustalić J. A. to prawo od dnia złożenia wniosku o emeryturę tj. od dnia 25 listopada 2015 roku. Tymczasem na skutek oczywistej omyłki Sąd przyznał prawo do emerytury wnioskodawcy od dnia 12 listopada 2015 roku..

W tym stanie rzeczy, na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku.